

Suomen Lähetyssseuran **VAPAAEHTOISET**

Vapaaehtoiset viemässä toivoa maailmalle.

”

***Minä juon
nyt kahvia.***

– Hokema, joka yleistyi 90-luvulla –

Etiopiassa yhteinen kahviseremonia poistaa tabuja

Kuva ja teksti: Linda Juntunen

Suitsukepuun savukiehkurat kietoutuvat kahvipannusta nousevaan höyryyn. Miehet ja naiset ojentelevat pieniä espressokuppeja toisilleen. Myös popcornia on tarjolla, kuten perinteeseen kuuluu. Kahviseremonia on alkanut.

Etiopiassa kahvi on arjen ytimessä. Kahvin äärelle kokoonnutaan useita kertoja päivässä seurustelemaan, neuvottelemaan ja tekemään töitä.

Dillassa vammaisjärjestöt hyödyntävät kahviseremoniaa yhteisön kokoavana voimana. Kylissä järjestettäviin kahvihetkiin kutsutaan kaikki, niin vammaiset kuin vammattomat ihmiset.

Kahviseremonia tarjoaa etiopialaisille kulttuurisesti luontevan tilan keskustella, jakaa kokemuksia ja tukea toisia. Yhteiset kahvihetket vähentävät vammai-

suuteen liitettyjä tabuja ja lisäävät ihmisten välistä ymmärrystä.

Monelle vammaiselle ihmiselle se on tärkeä vertais-tuen paikka. Kyläyhteisöissä käytyjen kahviseremonioiden aikana on noussut esiin myös vaiettuja kokemuksia, kuten seksuaalista väkivaltaa. Vammaisjärjestöt ovat puuttuneet tilanteisiin ja ohjanneet vammaisia ihmisiä oikeudellisen tuen piiriin. Aiemmin omista vaikeuksista ei uskallettu puhua, mutta yhteiset kahvihetket ovat vahvistaneet vammaisten ihmisten itseluottamusta kohdata viranomaisia ja vaatia oikeuksiensa toteutumista.

Dillan vammaisjärjestössä on yli 600 jäsentä, joilla on erilaisia fyysisiä vammoja. Lähetyssseura tukee Dillan vammaisjärjestöjen työtä Etiopian kansallisen vammaisuus- ja kehityskeskus ECDD:n kautta.

Kahvin juurilla

Kuvat ja teksti: Mikko Pyhtilä

Maailmassa on yli 120 kahvipensaslajia, joista tunnetuimmat ovat Etiopiasta peräisin oleva korkeilla paikoilla viihtyvä arabiankahvi (*Coffea arabica*) ja erilaisiin kasvupaikkoihin sopeutuvaisempi kongonkahvi eli robusta (*Coffea canephora*). Valtaosa kaikesta juodusta kahvista on muutamaa kahvilajia. Useat tuntemattomimmat kahvilajit ovat uhanalaisia. Kahvipensas tai –puu voi kasvaa jopa kymmenmetriseksi. Kahvi viihtyy valoisassa, mutta ei paahteessa, ja pitää kosteudesta. Kahvi on kohtalaisen helppo huonekasvi, jonka voi saada kukkimaan ja tuottamaan papuja kotonakin.

Kahvin historia vie hyvin kauas Etiopian historiassa. Etiopia on maailman vanhin valtio ja osa aluetta, joka on ihmisen alkukotia. Ihminen on hyödyntänyt kahvikasvia sen alkuperäisillä kasvualueilla muiden muassa kahvipensaan lehdistä keitettynä teenä. Kahvimarjoja ja niiden siemeniä on pureskeltu piristykseksi, paahdettuna ja paahtamattomina.

Hyvin pitkään on paahdetuista kahvimarjan siemenistä, kahvipavuista, myös keitetty bunnaa eli kahvia. Yksi kahvin vanhoista tarinoista kertoo paimenesta, jonka paimentama vuohi söi kahvipensaan marjoja. Vuohi muuttui pirteäksi, joten paimenkin maistoi papuja. Kahvin erityinen tuoksu paljastui kuitenkin vasta nuotiossa paahtuvista pavuista. Kahvilegendoissa myös munkeilla on roolinsa: piristävä kahvikasvi auttoi pysymään valveilla rukousten aikana.

Kahvi-sana, joka suhteellisen samanlaisena toistuu eri kielissä, tulee yleisen ajattelun mukaan Etiopiasta Kaffan alueelta, jolla kasvaa kahvipensaita. Vaihtoehtoisesti sanan kerrotaan tulevan arabiankielisestä sanasta qahwa. Tiesitkö, että ainoastaan kahvin kotimaassa Etiopiassa kahvista käytetään sanaa “bunna” tai “buna” (suom. papu), kun muissa kielissä kahvi-sana muistuttaa enemmän Kaffaa.

*Kahvipensaan satoa
kypsymässä.*

*Etiopialaisessa
kahvilassa.*

1300-luvulle tultaessa kahvi kulki Marco Polon mukana Italiaan ja muita reittejä pitkin Arabian niemimaalle, jossa kahvijuoja alkoi saada nykyisen muotonsa. Hollantilaiset ovat jättäneet ison jäljen kahvin historiaan. He toivat kahvia ensin Eurooppaan ja veivät sitten kasvattamiaan taimia siirtomaihinsa, joista osasta tuli nykyisiä kahvivaltioita. Myöhemmin myös Reilun kaupan järjestelmä syntyi kahvinkasvattajien toiveesta hollantilaisten kehittämänä.

1600-luvun loppupuoliskolla pelkästään Englannissa oli perustettu jo muutamia tuhansia kahviloita. Kahviin suhtauduttiin milloin epäillen ja milloin myönteisesti: oliko kyseessä paholaisen juoma vai Jumalan lahja?

Maailmanvalloituksensa aikana mantereelta toiselle kuljetettavien kahvipensaiden geneettinen monimuotoisuus kuitenkin kapeni ja teki yhdestä maailman merkittävimmästä rahakasvista herkän ekologisille riskeille. Nykyisin ilmastonmuutos kaventaa alueita, joilla kahvin viljely onnistuu. Muuttuvat sääolot heikentävät kahvisatoja ja nostavat kahvin hintaa globaalisti.

Kun kokoonnumme kahvilaan, juhlaan tai tapahtumaan, jossa tarjolla kahvia (kotoisin Afrikasta), teetä (kotoisin Aasiasta) ja kaakaota (kotoisin Etelä- ja Väli-Amerikasta), on juhlassa läsnä laajasti koko maailma ja myös Lähetyssseuran eri työalueet kolmella eri mantereella. Yhteys on vahva siinäkin, miten monet kerrat ihmiset ovat kokoontuneet yhteen, juoneet kupillisen kahvia ja antaneet kahvirahan Lähetyssseuran työn tukemiseksi. Näillä kahvikupillisilla on saatu paljon aikaan. Reilun kaupan kahvi toi tarjolle vielä enemmän mahdollisuuksia muuttaa maailmaa paremmaksi kupillinen kerrallaan.

Kirkkokahvien äärellä voi pohtia, miten kristinusko on tullut kahvin kotimaahan Etiopiaan jo hyvin varhain. Raamattu kertoo pyhiinvaellusmatkalla Jerusalemissa olleesta etiopialaisesta hoviherasta, joka kastettiin kristityksi (Ap.t. 8:27-39). Etiopian ylängöillä Lalibelan alueella sijaitsevat kuuluisat kalliokirkot valmistuivat jo 1200-luvulla. Ensimmäisen niistä rakentamisen on arveltu alkaneen jopa jo 700-luvulla. Kirkot olivat paikoillaan kauan ennen kuin kahvi lähti valloittamaan maailmaa.

Lähteet: Teija Alanko: Kultaköynnös ja unelma, huonekasvien historiaa, SKS kirjat 2025. Bill Laws: 50 kasvia jotka muuttivat maailmaa, Moreeni 2012. Stewart Lee Allen: Paholaisen juoma, WSOY 2000. Rene Coste: Coffee, The Plant and the Product, Macmillan1992. Yle uutiset: Kahvi kallistuu jatkuvasti – asiantuntijat kertovat, miksi. <https://yle.fi/a/74-20106101>

Kahvisatoa Etiopiassa.

Kahvipensaan kukintaa.

Tekemisen iloa:

Voit kertoa kahvista, lähetystyöstä tai vaikka päivän keräyskohteesta kahvipöytään tulostettavilla korteilla tai kahvihetken aikana pidettävällä tietokilpailulla. QR-koodilla voi ohjata lisätietojen pariin.

Kuvassa papuja, siemeniä vai pähkinöitä? Kuva: Mikko Pyhtilä

1. Tietokilpailu kahvista:

1. Missä maassa juodaan eniten kahvia asukasta kohden?

- A) Suomi
- B) Kolumbia
- C) Yhdysvallat

2. Kuinka monta kiloa kahvia yksi henkilö juo keskimäärin Suomessa vuodessa?

- A) 4 kg
- B) 8 kg
- C) 12 kg

3. Mikä maa tuottaa eniten kahvia maailmassa?

- A) Kolumbia
- B) Brasilia
- C) Etiopia

4. Kuinka suuri osuus maailman kahvituotannosta tulee maasta, joka tuottaa kahvia eniten?

- A) Noin 10 %
- B) Noin 20 %
- C) Noin 30 %

5. Maailman myydyin raaka-aine on öljy. Monennellako sijalla kahvi on?

- A) Kymmenennellä sijalla
- B) Viidennellä sijalla
- C) Toisella sijalla

6. Kahvin paahdettava osa on?

- A) Papu
- B) Siemen
- C) Pähkinä

Kahvitiedot ovat peräisin sivustolta www.beansincup.se. Oikeat vastaukset kysymyksiin löydät sivun alareunasta.

2. Yhdistä sanat

Kokoa kahvipöytään muutamia eri maiden kahvisanoja perinteiseksi yhdistä oikeat parit -tehtäväksi. Yhdistettävänä voi olla seurakunnan nimikko- ja ystävyysskohteiden maat ja kahvisanat, tai esimerkiksi:

Sanat: Kahvi, kaffe, coffee, bunna, kahawa, caffè, kaffee, café, café...

Maat: Suomi, Ruotsi, Englanti, Etiopia, Tansania, Italia, Saksa, Angola (portugalin kieli), Kolumbia (espanjan kieli)...

3. Aamukahvit luonnossa

Kutsu ystäviäsi, pienryhmä tai ihmisiä seurakunnan avoimeen tapahtumaan kevät- ja kesäaamun aamukahville luontoon. Paikan ei tarvitse olla kaukana; oma piha, ranta, puisto, kirkon pihapiiri tai muu esteetön lähiluontokohde on sopiva. Ohjelma voi olla hyvin vapaa, kuten aamurukous luonnossa, alla oleva kristillinen hiljentymishetki kahvin äärellä, luonnon äänien kuuntelua, luontoaiheiset lähetyskuulumiset kahvikupin äärellä tai aamun kuulumisten vaihtamista.

Ohjelmassa voi olla myös hiljaisuutta. Kolmesta viiteen minuuttia hiljaa yhdessä, vain luontoa kuunnellen, tai samalla kahvia nauttien, on vahva kokemus. Jakakaa, mitä kuulitte ja mitä ajattelitte.

Kahvit voi tarjota yhteisesti tai jokainen voi tuoda omat termospullokahvit ja kupit mukanaan. Tyyli on vapaa. Katatko kannon päälle posliinikupin lautasineen vai juotko kahvia kuksasta tai retkimukista. Kaikesta tällaisesta voi tehdä ohjelmaa.

Ulkona toimiessa ilmoitetaan helppo kohtaamispaikka, josta kuljetaan yhdessä aamukahvipaikalle. Osallistujat ohjeistetaan varustautumaan säänmukaisella vaatetuksella, ja tarvitaanko mukaan istuinalusta, oma muki ja termospulloon aamukahvia tai -teetä.

Kuva: Mikko Pyhtilä

4. Sokkotesti

Miksi juomme juuri sitä kahvia, mitä juomme? Miltä erilaiset Reilun kaupan kahvit maistuvat? Tunnistatko eri kahvilaatuja? Sokkotestissä keitetään muutamaa erilaista kahvia ja tarjoillaan pienet kupilliset niin, ettei maistelija tiedä mikä kahvi on mitään. Osallistujat voivat tehdä muistiinpanoja ja valita mieluisimmat, tai arvata mikä oli mitään kahvia.

Kuva: Mikko Pyhtilä

5. Ota muki mukaan

Tilaisuuksissa, joissa tarjoilut vaatisivat kertakäyttöastioita, voi ohjeistaa etukäteen:

“Ota oma muki mukaan”.

Hauskin tai hienoin muki tai sen tarina voidaan palkita.

Tapahtumiin voidaan hankkia kirpputoreilta, kierrätyskeskuksista tai lahjoituksina mukeja tai kahvikuppeja niin, että osallistuja saa ottaa tai ostaa valitsemansa mukin mukaansa tapahtuman jälkeen. Yli jääneet muki voi palauttaa esimerkiksi kierrätyskeskukseen.

Tiesitkö, että joissain kahviloissa ja kioskeilla saa kahvin halvemmalla omaan mukiin ostettuna?

Oulun hiippakunnan nuorten aikuisten tapahtumassa oli kertakäyttömukit korvattu lahjoitetuilla mukeilla, jotka nuoret saivat ottaa mukaansa tapahtuman jälkeen.

Kuva Mikko Pyhtilä

6. Kupillinen kahvia - lahjaksi tai myyntiin

Kahvipensaan kasvattaminen itselle, lahjaksi tai lähetyksen hyväksi on melko helppoa. Istutuskelpoisia kahvipapuja on saatavilla useista eri siemenliikkeistä. Kahvin kasvattaminen voi olla esimerkiksi jonkun lähetystapahtuman ohjelmassa ("kasvata oma kahvipensas 10 eurolla") tai kahvia voi myydä taimina lähetystyön hyväksi. Pavut kannattaa liottaa yön yli ennen istutusta.

Ensimmäisenä ruukkuna taimella voi olla muki tai kahvikuppi. Kierrätyskeskuksissa ja kirpputoreilla on mitä hienoimpia ja hauskimpia mukeja ja kuppeja, joihin kahvintaimet voi laittaa kasvamaan. Voit antaa sitten kupillisen kahvia lahjaksi, tai myydä taimia vaikkapa kahvin kotimassa Etiopiassa tehtävän lähetystyön hyväksi. Mukista kahvin voi myöhemmin siirtää oikeaan ruukkuun.

Ps. Raahessa Pattijoen seurakuntatalolla kasvoi pitkän aikaa suuri kahvipensas, joka oli aikoinaan kasvatettu kauppaan tulleen kahvisäkin pohjalta löytyneestä istutuskelpoisesta pavusta. Vuosien jälkeen kahvi tuotti satoa, ja tuoreet pavut myytiin istutettaviksi lähetystyön hyväksi. Raahessa ja Pattijoella lienee yhä kahvipensaita, jotka ovat peräisin lähetysmyyjäisistä.

Kuvassa:

Istutuskelpoisia kahvipapuja saa eri siemenmyymälöistä. Kahvin voi kasvattaa aluksi sopivaan kuppiin tai mukiin, josta taimet voi myöhemmin siirtää suurempaan ruukkuun.

Kuva Mikko Pyhtilä

7. Arvotaan maistettua kahvia

Kahvilaatuja on tarjolla lukuisia erilaisia. On myös huomattava määrä erilaisia kahvijuomia espressosta latteen. Tulisiko kahvihetkiin lisää syvyyttä, jos myös itse kahvi olisi ohjelma-numero, eikä sitä juotaisi vain sen kummemmin miettimättä, muita asioita puhuessa. Yksi tapa on valita esimerkiksi pienryhmässä jokaiselle kerralle erilainen kahvi maisteltavaksi ja lähetyssarpajaisina arpoa avattu paketti aina osallistujien kesken (esim. Vapaaehtoinen kahviraha lähetykselle ja arvonta kaikkien osallistujien kesken). Pienryhmässä kukin voi myös tuoda omalla vuorollaan kahvin, jota on kiinnostunut maistamaan.

8. Maustamisen taito

Kahvia on helppo maustaa kardemummalla maustekahviksi, jollaista juodaan laajastikin eri maissa, kuten Etiopiassa. Tipauta muutama kardemumman siemen tai hyppysellinen jauhattua kardemummaa valmiin kahvin sekaan termospulloon/tarjoilupannuun. Vaihtoehtoisesti voit lisätä pienen määrän jauhattua kardemummaa kahvijauheen sekaan suodattimeen. Kahviksi sopii parhaiten tummapahtoinen kahvi. Kardemummakahvista tulee helposti juhlien suosikki.

9. Valokuvanäyttely kesäkahvilaan

Lähetysseuran tiedottajat ovat kuvanneet upeita otoksia kumppanikirkkojen arjesta. Tuo lähetystyö ja maailmanlaajan kirkon arki esille seurakunnan kesäkahvilaan valokuvasuurennoilla. Muutamakin kuva tarinoineen avaa jo avaria maisemia esimerkiksi kahvin juurille Etiopiaan. Kiinnostaisiko paikkakunnan kahvilaa ottaa muutamaa kuvaa seinälleen? Kuvia tarinoineen ja tietoineen löytyy lähetyssseuran [MEDIAPANKISTA](#). Kuvia voit tiedustella myös sähköpostilla: viestinta@suomenlahetykseura.fi

10. Mausta tapahtumien nimiä

Vastaavasti kuin kahvia, myös erilaisia lähetystapahtumia voi "maustaa" uusilla nimillä. Kutsu uudet ihmiset etiopialaiseen olohuoneeseen, aamukahville luontoon, Reilun kaupan brunssille tai keskustelemaan ilmastonmuutoskahvilaan. Tapahtumiin saa mukavan tunnelman, jos ne vietetään kahvilatyypillisesti tai kuin olohuoneessa, kahvikupin äärellä.

Uppoudu aiheeseen:

Lähetysseuran työntekijä Melina Negash kertoo työstään ja reissustaan Kaffan alueelle Etiopiassa: [Työni Lähetysseurassa vie minut... - Suomen Lähetysseura | Facebook](#)

Miksi kahvi on kallista?

Yle uutiset: Kahvi kallistuu jatkuvasti – asiantuntijat kertovat, miksi: <https://yle.fi/a/74-20106101>

Reilun kaupan kahvista ja viljelystä: <https://reilukauppa.fi/kahvi/>

Riemua, rauhaa ja rohkeutta

Koonnut Kati Kemppainen

Joskus juomme kahvia niin, ettemme edes huomaa koko asiaa. Voisimmeko kiinnittää huomiota enemmän siihen, mitä syömmme ja mitä juomme. Kumpuaako meistä kiitollisuutta?

Voit viettää tämän hiljentymishetken yksin, yhdessä tai ohjata rauhallisesti taukoja pitäen haluamallesi ryhmälle. Tätä voi käyttää hartautena tai ohjelmana sisällä tai ulkona.

*Rauhallinen kahvihetki
Victorianjärven rannalla
Tansaniassa.*

Kuva: Mikko Pyhtilä

Hiljentyminen

Istu rauhassa ja tuo kahvikuppi eteesi.
Tee ristinmerkki tai sulje silmäsi hetkeksi – tavalla, joka on sinulle luonteva.

Hengitä hitaasti sisään ja ulos.
Sydämessäsi voit sanoa:
“Herra, olen tässä.”

Jumalan läsnäolo

Muistuta itseäsi:
“Jumala on tässä hetkessä, ennen minua ja minun kanssani.”
(Ks. Ps. 46:11)

Anna kiireen, tehtävien ja huolten olla hetken sivussa – ne saa antaa Jumalan käsiin.

Luomakunnan lahja

Katso kahvia kupissa.
Muista, että se on maailman ja ihmistyön hedelmä – Jumalan lahja.
Voit hiljaa kiittää:
“Kiitos, Jumala, tästä hyvästä lahjasta.”

Tuoksu ja kosketus

Nosta kuppi ja tunne sen lämpö käsissäsi.
Hengitä kahvin tuoksua.
Anna aistien muistuttaa sinua siitä, että olet luotu kokonaisena – keho ja henki yhdessä.
“Sinä tunnet minut kokonaan.” (Ps. 139)

Ensimmäinen siemaus – rukouksena

Ota pieni siemaus.
Pysähdy hetkeksi.

Voit liittää tähän Jeesuksen sanat:
“Minä olen elämän leipä.” (Joh. 6:35)
Tai oman lyhyen rukouksen:
“Ravitse minua, Herra.”

Tietoinen juominen Jumalan edessä

Juo rauhassa.

Jokainen siemaus voi olla hiljainen rukous ilman sanoja.

Jos mieli harhailee, palaa lempeästi kahviin ja Jumalan läsnäoloon.

Muista: sinun ei tarvitse “tuntea” mitään erityistä.

Riittää, että olet läsnä Jumalalle – ja Jumala sinulle.

Luottamuksen hetki

Huomaa, mitä sydämessäsi ja kehossasi tapahtuu.

Anna voimat ja väsymys, ilo ja huoli Jumalalle.

Hiljaa mielessäsi:

“Herra, sinä tiedät.”

Päätös ja siunaus

Kun hetki lähestyy loppuaan, hengitä vielä kerran syvään.

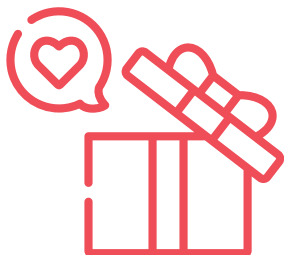
Voit päättää rukoukseen:

“Kiitos tästä hetkestä. Kulje kanssani tässä päivässä.”

Nouse ja jatka matkaa hieman levollisempänä –
tietäen, että Jumala kulkee mukana.

Jakamisen iloa:

Voitte osallistua Lähetyssseuran työn tukemiseen seurakuntanne kautta tai oheisilla lahjoitustavoilla. Tekstiviestilahja Suomen Lähetyssseuran työlle onnistuu helposti missä vain!

Lähetä viesti **TOIVOA10** (10 €), **TOIVOA25** (25€) tai **TOIVOA40** (40€) numeroon **16155**.

MobilePay numero **40195**

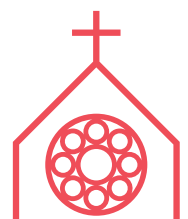
Keräyslupa RA/2020/1538

Ota yhteyttä:

Mikko Pyhtilä, yhteisöasiantuntija

Puh. 040 662 7517

mikko.pyhtila@felm.org

SUOMEN 1859
LÄHETYSSEURA